

ראש השנה - לתפוס את הראש

יום ראש השנה הקדוש נקרא בלשון המקרא "יום הזכרון" וכן "יום תרועה", אך לא מצינו במקרא שהוא נקרא "ראש השנה", ורבותינו הקדושים במשנה ובגמרא הם אלה שחידשו לו שם זה בלשון קודשם.

ולכאורה דבר זה צריך ביאור: הרי על פי התורה החודש הראשון של השנה הוא חודש ניסן, כמו שנאמר: לע נכ מאו, (ב, בי תומש) "הנשה ישדוחל סכל אוה נושאר, מישדוח שאר סכל (נסינ שדוח) הזה שדוחה" שם מה קראו חז"ל ליום ראש חודש תשרי "ראש השנה"?

וניתן לבאר זאת על פי המסופר בספר בראשית שאחר שהחטיא הנחש את אדם וחוה, בין יתר הקללות שקילל אותו הקב"ה על כך הוא גם אמר לו: "הוא (האדם) ישופך ראש, ואתה (הנחש) תשופנו עקב" ערה רציהש סרג אוה הוחו סדא תא איטחה שחנהש רכב יכ, אוה הזבש ימינפה וינעהו. (וט, ג תישארב) ה"בקה רמאש המבו, ואיטחהל וילע תע לכב דומעיו סדאה לש וביל רותב ונכשמ תא עבקי (שחנה אוהש) לנחש "הוא ישופך ראש ואתה תשופנו עקב" הוא בעצם רמז לנו את סוד המלחמה כנגד היצר הרע, כלומר שכח האדם על הנחש הוא על ידי בחינת "ראש", וכח הנחש על האדם הוא על ידי בחינת "עקב".

והכוונה בזה היא, שיש בכח האדם לנצח את יצרו הרע על ידי שיתפוס את ה"ראש" וההתחלה של כל דבר, כגון את ראשית היום על ידי שישכים קום בזריזות גדולה ובשמחה לעבודת הבורא, וכן על ידי שיתפוס את ראשית השבוע ואת ראשית החודש ויוסיף בהם הוספה חשובה בלימוד התורה ועבודת התפילה, וכן על ידי שבכל יום ויום בראשית הלימוד יעורר את עצמו לשוב בתשובה ולקבל עליו את עול מלכותו של הבורא יתברך, ויתחזק ללמוד מתוך אהבת ה' ויראתו.

וכאשר יזכה האדם לתפוס היטב את הראשית של כל זמן ושל כל ענין, ויקדש אותו להקב"ה, ממילא יצליח להתגבר על יצרו הרע גם בכל ההמשך, כיון שאחר הראש נמשך כל השאר, אך אם ח"ו היצר הרע יתפוס את הראש, ואת האדם הוא ישליך אל העקב, הניצחון יהיה בידו.

ולכן קראו חז"ל ליום קדוש זה "ראש השנה", לרמוז לאדם שמסוגל יום קדוש זה לשמש כראש לשנה (אף שמצד הזמן הוא אינו באמת ראש השנה כנ"ל) ולמשוך אחריו את כל שאר השנה. ולכן על האדם להזדרז לתפוס אותו ולהתקדש בו כראוי, ולהמליך עליו את הקב"ה, כפי שאמרו חז"ל (ר"ה טז, א) "אימרו לפני דיו, הלכ הנשה ראש לכ ררגית שארה רחאו, "סכילע ינוכילמתש ידכ תויוכלמ (הנשה שאר תוליפתב) האדם תהיה על העליונה ויד יצרו הרע על התחתונה.

וזוהו גם הביאור האמיתי למה שאנו אומרים בסדר עריכת ה"סימנים טובים" בליל ראש השנה, באוכלנו מהראש של הכבש: "שנהיה לראש ולא לזנב", שבודאי אין הכוונה בזה שנהיה לראש בעיני גשמיות, שהרי לא בהכרח כלל שיש בכך מעלה כלשהי וטובה לאדם, אלא הכוונה היא שבזכות קדושת יום זה נזכה לאורך כל השנה לתפוס את הראש וההתחלה של כל דבר כנ"ל ועל ידי זה נגבור על היצר הרע גם בכל ההמשך. ובזכות שנמשיך על עצמנו בראש השנה את בחינת ה"ראש" ברוחניות, נפעל שהקב"ה יעשה אותנו ל"ראש" על כל אומות העולם, ויתקיים בנו מה שאנו אומרים במזמור שקוראים בראש השנה קודם תקיעת השופר "ידבר עמים תחתנו ולאומים תחת רגלנו" (תהלים מז, ד).

